

skusili sicer brez živine kmetovati, al spodletelo jim je. Za kmetijstvo pa je le goveja živina potrebna. Nihče se ni težil, da so tudi konji potrebni in da brez njih se ne more kmetovati. Saj je dosti krajev, kjer pridno kmetujejo, pa konj nimajo. Zato naj opusti konjsko rejo, kdor nima posebnega veselja do nje.

Drugi nauk. Kdor hoče konjsko rejo z dobičkom ravnati, mora potrebno vednost imeti.

Goveja živina se dá izrejevati brez posebne vednosti; če ni kdo prav zabít, se zná z njo pečati; če tudi napačno ravná, mu krava vendar tele stori, in tele dá saj — telečjo pečenko (prato). Konjska pečenka pa bi bila vselej draga pečenka, če tudi bi konjsko meso jedli.

Tretji nauk. Kdor se hoče s konjsko rejo pečati, mora imeti dobre kobile za pleme in dobre kobile ne sme za noben dnar prodati.

Če je kobila dobra, bo tudi manj dober žebec še precej dobro žebe naredil; če pa je kobila slaba, bo tudi dober žebec ob dobro ime prišel. Al da z drugimi besedami ravno to povemo: na kobili je pri konjski reji še več ležeče kakor na žebcu, al pa saj ravno toliko. Kdor tega ne verjame, naj pomisli le to, da mula (Maulthier), ki je hči kobile in pa osla, je vse druga in veliko več vredna žival kakor mezeg (Maulesel), kteremu je oslica mati, žebec pa oče.

Četrti nauk. Kdor hoče konjsko rejo s pridom opravljati, mora za svojo kobilo pripravnega žebca izvoliti.

Če imaš dobro kobilo, poiši si lepega in kobili pripravnega žebca, to je, kobila in žebec naj sta si po postavi podobna; če ne, boš dobil v žebetu polútana, ki ni ne mati ne oče, ampak le nerodna mešanca.

Peti nauk. Kdor se s konjsko rejo pečá, si mora prizadevati, da je kobila vsako leto breja.

Jalova kobila prizadene gospodarju tolikšno škodo kakor jalova krava. Da je kobila vsako leto gotovo breja, je treba, da jo, če je zdrava in terdna, 9., 10. ali 11. dan po žebetu, gospodar pelje k žebcu. Skušnja je poterdila, da 9., 10. ali 11. dan so najgotoviši dnevi za ubrejenje. Mlade ali pa take kobile, ki so pred jalove bile, pelji k žebcu berž po tem, ko so se najbolj pojale. V tem času so, kakor so natanjčne zdravniške preiskave učile, spolovila kobile najbolj pripravne za sprejem rodovitnega semena. Vselej je pa prav, kobilo še enkrat in tolikrat k žebcu peljati, dokler ne mara več za-nj. To je gotovo znamenje, da je kobila breja.

Šesti nauk. Kdor se s konjsko rejo pečá, naj nikar ne misli, da bo že jutri bogat; konjska reja je med vsemi rejami z dobičkom naj bolj počasna.

Ni skor mogoče kaj gotovega povedati, koliko konjska reja nése. Sploh se more reči, da konjorejec ne dela v zgubo, dobička pa tudi veliko nima. Skušnja uči, da za toliko, za kolikor se konj kupi, se tudi izrediti more. Dobiček konjske reje po tem takem v tem obstoji, da mladi konj gospodarju, tako rekoč, počasi v roko raste. Kdor si hoče konja kupiti na sejmu ali kak drugač, mora naenkrat dosti dnarja v roko vzeti; kdor pa si ga sam izredí, le malo po malem stroškov za-nj ima; čez vse to gospodar, ki si je sam konja izredil, saj vé, kaj si je izredil in kaj ima.

Sedmi nauk. Kdor se s konjsko rejo pečá, mora biti stanoviten v svojem početju.

Dobro je, da gospodar počasi začne in le z eno kobilo, in scásoma še le na debelo konjsko rejo prične. Kdor se je prehitel z več kobilami, zapazi marsikaj napčnega in nerodnega, kar mu ni pri žebetih po volji, in kar ne more več odverniti. Kdor pa počasi postopa, odverne marsikaj lahko.

Osmi nauk. Kdor konjsko rejo prične, si mora oskerbeti potrebno pripravo.

Žebeta v hlevu privezovati kakor teleta, je napačno. Gospodar tak si izredí sicer živino konjske podobe, pa

dobra za rabo ni. Konj mora dobre noge imeti, dobre noge pa dobí le, če se prosto sprehajati more. Pašnik ali pa okol sta tedaj potrebne pripravi.

Deveti nauk. Kdor hoče konje rediti, ne sme skop biti s klajo.

Moč in velikost konja tiči — v ovsenem žakli.

Deseti nauk. Kdor se hoče s pridom s konjsko rejo pečati, mora z žbetom ravnati kakor se žbetu spodobi, s konjem pa po konjsko.

Žebeta, dasiravno so velike in močne, so vendarle žebeta, pa ne še konji. Kdor ne more pričakati časa, da je žebe za delo, — kdor z žbeti že v drugem letu orje in z njimi vozi, — kdor jih s težkimi podkovami okuje, da se prav dolgo na kopitih ne obhodijo, — kdor jim težke komete na vrat devlje, in še sicer nerodno ravná z njimi, ne bo nikoli imel dobrih kónj. Marsikteri konj, ki je imel vse lastnosti dobrega konja, je po prezgodnji vpregi se že v tretjem ali četrtem letu popolnoma pokvečil.

Gospodarske skušnje.

(Če so svinje tako požrešne, da po vsi sili hočejo svoje mlade požreti), ne pomaga včasih nič, če se mladim prasatom tudi prvi prezgodnji ojstri zobčiki izderejo, da bi svinji ne bodli sescov; tudi svinjam slanine (špeha) dati, ne pomaga vselej, da bi se z njim nasitile in mlade svoje pri miru pustile; ravno tako svinjo okoli gobca, mlade pa po celem životu z žganjem ali olom (pivom) umiti, ne ubrani vselej presilne požrešnosti. Neki drug pomoček pa po Walkenhorstovih skušnjah pomaga vselej gotovo, in ta je, da se takim svinjam dá v maslicu mleka 5 granov bljuvne soli (Brechweinstein) in pa 20 granov bljuvne korenine ali ipekakuanhe. Dvakrat v eni uri se jim dá takega bljuvnega mleka piti. Namesto bljuvne soli in ipekakuanhe je tudi čmerika dobra, 5 granov.

Kmetijske novice.

* Drenaža tudi za mokre cerkve. Dan današnji so začeli na Francozkem tudi drenažiti mokri svet, na katerem cerkve stojijo. Pervo tako poskušnjo so naredili s cerkvijo Cires-le-melle v departementu Oise, ktera je zavolj prevelike mokrote zlo nezdrava bila; drenaža ji je popolnoma pregnala vlago. Po tem izgledu drenažijo zdaj na Francozkem več takih prevlažnih cerkev.

Zdravilska skušnja.

(Če ôsa ali bčela človeka ali živino piči), ni boljšega pomočka kot je kuhinska sol z enmalo vode pomočena in na rano položena. Tudi takrat, ko je človek s pijačo kako ôso požerl in ga je ona v gerlo pičila, bolečine berž jenjajo, ako večkrat vode popije, v kateri je bilo dovolj kuhinske soli raztopljene.

Za gospodinje kaj.

* Če kupujete platno in bi rade vedile, ali je pa tudi res čisto platno ali pomešano z pavolo, kupite si za en groš v apoteki ali kje drugod borovega olja (Kiefernadelöl) in vlite ga na kosček tiste robe, ki jo kupiti hočete. Če je samo platno, se bo skozi celi kosček čez in čez lepo skozi vidilo; ako je pa platno pomešana pavola, se bojo pavolnate niti tako očitno vidile in razločile od platnenih, da se lahko štejejo.

Cesarska postava

zavolj poškodovanja ob cestah zasajenih dreves.

Na vprašanje, ki je vredništvu „Novic“ došlo iz G —: ali je ktera kaznen (štrafenga) na poškodovanje